

Impressie

Afdelingsblad
van GroenLinks
Voorschoten

Zesentwintigste jaargang nummer 4, december 2020

Colofon

Medewerkers aan deze Impressie: Gert Both, Wim Burggraaff, Michiel van Essen, Tom Fabri, Steef Harlaar, Fons Lemmens en Erica Spil.

Ontwerp omslag: Steef Harlaar. Papiersoort: Black Label Zero TCF and FSC certified. A4 80 gr/m²

De auteurs schrijven op persoonlijke titel, en vertolken niet noodzakelijkerwijs de opvattingen van GroenLinks Voorschoten.

Redactieadres: Michiel van Essen, Donkiaan 27, 2254 AA Voorschoten, tel: 06 16804118. E-mail: michiel@glvs.nl

Bestuur GroenLinks Voorschoten	Voorzitter: Marijke Kleijweg; Secretaris: Muriëlle van Sante; Penningmeester: Steef Harlaar; lid: Corine Iliç; lid: Mariëtte van der Kooij; vacature
Wethouder	Erika Spil
Raadsleden	Albert Deuzeman (fractievoorzitter), Joop Bos, Paul 't Lam en Johan van Rixtel
Burgercommissieleden	Linda van der Zwaan, Conny van der Krogt
Steunfractieleden	Tom Fabri, Fons Lemmens en Nicole Spaans
Commissieleden	Burger en Bestuur: Albert Deuzeman en Paul 't Lam Mens en Samenleving: Johan van Rixtel en Linda van der Zwaan Wonen Ruimte Groen: Joop Bos en Conny van der Krogt Algemene Regionale Zaken: Albert Deuzeman

Uiterste inleverdatum voor stukjes voor de Impressie in Times New Roman 14: **19-2-2021** Mensen die geen lid zijn van GroenLinks kunnen zich voor € 4 per jaar abonneren op een 'papieren' versie van deze Nieuwsbrief. De digitale versie is gratis. Aanmelden via het redactieadres.

Inhoud

Colofon	1
Voorwoord	3
Fractienieuws december 2020	4
Zonder moeilijke keuzes geen echte verandering	8
Wim Burggraaff	12
Verandering	13
Een ander Voorschoten?.....	16
Veranderen hoe komt het er van?	21
Bestuurslid gezocht	24
Steef's Ei van Verandering.....	25
Verandering organiseren.....	27
Een nieuwe website	31
Agenda.....	32

Voorwoord

Geachte lezer,

De redactie dacht dat het de moeite waard zou zijn om dit themanummer te wijden aan “Verandering, hoe gaat dat”.

Het resultaat is dat 4 auteurs hun gedachten op papier zetten en één werd geïnterviewd over dat thema. We denken dat de verschillende invalshoeken zeer de moeite waard zijn om tot u te nemen.

Tom Fabri zet in een zeer basaal stuk uiteen dat, wil je veranderen, je lastige keuzen moet maken. Hij lijkt vooral op macro niveau te kijken. Wethouder Erica Spil beschrijft wat er op micro niveau nodig is en ook dat het veel werk is. Met als verrassend slot dat luisteren een sleutel lijkt te zijn op weg naar verandering. Fons Lemmens beschrijft de mogelijke veranderingen in Voorschoten met het rapport Blauwberg in de hand. Het is vooral een economische visie die zowel over de wijken gaat, als het Centrum. Gert Both neemt als uitgangspunt dat de mens een kuddedier is, met alles wat daar bij hoort. Vervolgens beschrijft hij 5 fasen en bijbehorende rollen die nodig zijn om verandering te laten slagen. En ook de rol van marketing/marktkennis bij verandering, ongeacht wat voor organisatie die verandering wil. Ondergetekende interviewt de zeer ervaren burgemeester van Voorschoten over het zelfde thema: hij denkt veel na over de democratie en wat daar voor nodig is en wat daar niet bij helpt. Hij heeft 2 zaken waar hij zelf verandering in wil bereiken: “incident politiek en de bestuurbaarheid van Nederland. Hij komt met opvallende oplossingen.

De goede lezer ontdekt ook overeenkomsten in alle betogen.

Veel leesplezier, gezonde feestdagen en hopelijk (een niet digitaal) weerzien in 2021, namens de redactie,

Michiel van Essen.

Fractienieuws december 2020

Uitbreiding van de steunfractie

Laten we meteen beginnen met het goede nieuws. Op 12 november is Conny van der Krogt in de gemeenteraad beëdigd als lid van de commissie Wonen, Ruimte, Groen. Daarmee konden we voorzien in een al lang bestaande vacature in die commissie. Daarnaast hebben zich twee nieuwe leden gemeld als deelnemer van de steunfractie. Dat zijn Nicole Spaans en Tom Fabri. Met Tom hebben we eerder al kennis kunnen maken: in Impressie van juni 2020 stond een interview met hem.

Beleidsplan inburgering

Vanaf medio 2021 krijgen de gemeenten de regie over de inburgering. De gemeenten moeten de inburgeraars een inburgeringstraject aanbieden en ook zorgen voor de maatschappelijke begeleiding. Linda van der Zwaan (in de commissie M&S) en Paul 't Lam (in de raad) hebben vragen gesteld over de invulling van deze gemeentelijke taak. Zij hebben met name gepleit voor het bieden van mogelijkheden aan inburgeraars die zich verder willen ontwikkelen. “Wij pleiten ervoor rekening te houden met de leerbaarheid van de

statushouders”, aldus Paul in de raadsvergadering.

Afscheid Pauline Bouvy-Koene

Op 26 oktober werd in een buitengewone raadsvergadering, online, afscheid genomen van Pauline Bouvy-Koene, die om gezondheidsredenen haar functie van burgemeester heeft neergelegd. Er waren toespraken van de Commissaris van de Koning, van wvd. burgemeester Aptroot en van de nestor van de gemeenteraad, Cees Bremmer. Uiteraard was er ook een afscheidstoespraak van mevrouw Bouvy-Koene.

Omklappen sociaal domein

Op dit moment bestaat de situatie, dat de regionale samenwerking binnen het sociaal domein is versnipperd over twee regio's: regio Haaglanden en de Leidse regio. Dit is inefficiënt, zowel voor de bewoners als voor het bestuur en de ambtenaren. Het college werkt aan een oplossing, die gaat in de richting van samenwerking in één regio, nl. de Leidse regio. Daarvoor wordt de term “omklappen van het sociaal domein” gebruikt. Het plan is om te komen tot een gedifferentieerde

samenwerking met Leiden.

Gedifferentieerd wil zeggen, dat per deelterrein (Werk & Inkomen, WMO en Jeugd) keuzes worden gemaakt hoe het wordt georganiseerd, rekening houdend met de kosten, de dienstverlening voor de bewoners en de samenhang tussen de deelterreinen.

Op 15 oktober kwam het deelterrein Werk en Inkomen (W&I) aan de orde in de commissie M&S.

Gebleken was, dat samenwerking met Leiden zeker haalbaar was, maar dat er nog geen duidelijkheid was over de frictiekosten (personeel en ICT). Het college stelde voor om dit verder uit te zoeken.

De meeste fracties spraken zich uit vóór samenwerking met de Leidse regio, waarbij Johan van Rixtel het belang benadrukte van de samenhang binnen het sociaal domein. T.a.v. de WMO wordt al met de Leidse regio samengewerkt; als dat voor W&I ook gaat gebeuren, bevordert dat de samenhangende aanpak van sociale problematiek. “Eén gezin, één plan”, zoals Johan het formuleerde. Ander belangrijk punt is volgens Johan de bereikbaarheid met het openbaar vervoer; Leiden is voor de bewoners veel gunstiger te bereiken dan de huidige locatie Leidschendam.

Begroting 2021

In de raad van 5 november werd de begroting voor 2021 vastgesteld. Fractie leider Albert sprak er zijn tevredenheid over uit dat ondanks de onzekere tijden waarin wij leven het college er in was geslaagd een sluitende begroting aan te bieden. Hij bracht vervolgens diverse punten naar voren, die voor GroenLinks van groot belang zijn. Wij noemen er hier twee.

Op het gebied van duurzaamheid komt het in 2021 vooral aan op de uitvoering. Enerzijds gaat het dan om een aantal grotere projecten: de regionale energiestrategie, de warmtevisie, de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed, rioolbeheer en afvalbeleid. De fractie maakt zich er sterk voor dat hier tastbare resultaten worden behaald. Anderzijds moeten we ook energie steken in het stimuleren van burgers om de verduurzaming van hun woningen op te pakken. Daar zijn op beperkte schaal al goede resultaten mee behaald, en die successen moeten volgend jaar worden uitgebreid. Doel is om het milieubeleid ook zoveel mogelijk zichtbaar te maken voor inwoners.

Ook vroeg Albert aandacht voor de Jeugdzorg. Sinds de decentralisatie

in 2015 zijn de kosten zo ongeveer verdubbeld. Dat drukt op de gemeentelijke begroting, zonder dat we goed kunnen zien waar dat precies door komt. We willen meer zicht hebben op het waarom van de kostenstijgingen, en daarmee een beeld krijgen van waar die stijgingen beïnvloed kunnen worden. De wijze waarop de kosten zich nu ontwikkelen zijn op termijn voor Voorschoten niet vol te houden en belemmeren daarmee huidige en toekomstige investeringen.

Verkoop Ambachts- en Baljuwhuis

Er wordt in de raad al zo'n twee jaren gediscussieerd over de toekomst van het Ambachts- en Baljuwhuis, dat eigendom is van de gemeente. De reden is dat de meningen over wat er moet gebeuren tot op de dag van vandaag verdeeld zijn. Het gebouw heeft van oudsher een publieke functie, en dat moet ook zo blijven, daar is iedereen het over eens. Het college wil het gebouw verkopen en is van mening, dat de publieke functie behouden kan blijven, als aan die verkoop maar duidelijke voorwaarden worden gesteld. Sommige partijen, waaronder GroenLinks, onderschrijven dat. Andere partijen onderschrijven dat niet en zijn van oordeel dat de publieke functie het

beste geborgd is als het gebouw eigendom blijft van de gemeente.

Op 12 november beraadslaagde de raad over de procedure rond de verkoop van het Ambachts- en Baljuwhuis. De fractie had het initiatief genomen voor een amendement en daarmee voor het uiteindelijke voorstel. Kern van dat voorstel was om het verkoopproces in tweeën te knippen. Eerst worden potentiële kopers uitgenodigd via een openbare inschrijving een plan in te dienen; die plannen worden beoordeeld door een externe commissie van deskundigen, die advies uitbrengt aan het college. Op basis daarvan doet het college een voorstel aan de raad die vervolgens beslist. "Voor GroenLinks hangt de beslissing af van de kwaliteit van het uiteindelijke voorstel", aldus Albert in de raadsvergadering.

Kaderstelling Segaar / Arsenaal

Een beslissing over wat er moet gebeuren met het Segaar / Arsenaal-terrein aan de Leidseweg lijkt nu toch wel dichterbij te komen, zo bleek in de WRG-commissie van 19 november. Dat mag ook wel, want het overleg hierover is al zo'n vier jaren gaande. Het college heeft een oplossing gepresenteerd, die rekening houdt met de uiteenlopende

belangen die de afgelopen jaren door de diverse partijen naar voren zijn gebracht. Het is een compromis, ook voor GroenLinks. De fractie heeft steeds bepleit, dat het inbrengen van het Arsenaal-terrein bij de ontwikkeling van het Segaar-terrein niet ten koste mocht gaan van openbaar groen. Een eerder voorstel dat daarvan uitging, kreeg echter onvoldoende steun in de raad.

Het compromis dat nu voorligt heeft onder meer de volgende elementen:

- het Arsenaal-terrein blijft voor driekwart onbebouwd,
- van de huur- en koopwoningen die op het Segaar / Arsenaal-terrein worden gebouwd valt 50% in het goedkopere segment,

- er wordt ingezet op Natuurinclusief bouwen, wat de leefomgeving van de toekomstige bewoners aantrekkelijker maakt; hier worden experts bij betrokken en er wordt gekeken naar goede ervaringen die elders zijn opgedaan.

Dit compromis is voor de fractie aanvaardbaar. Wat hierbij zeker ook meeweegt is dat het hoog tijd wordt om een beslissing te nemen. Nog langer talmen kunnen we gewoon niet maken. We hopen dat dit voorstel een meerderheid in de raad haalt, ook al is het niet helemaal wat we eigenlijk wilden.

De fractie

Zonder moeilijke keuzes geen echte verandering

Mijn 2020

2020 was voor mij een jaar met veel veranderingen. De grootste was waarschijnlijk leven in een wereld met corona. Daar wordt echter al voldoende over geschreven en gezegd en ik heb mij een paar maanden geleden voorgenomen mijn uitgesproken mening op het vlak van corona te temperen. Ik laat het liever over aan de experts. 2020 had voor mij ook twee andere grote veranderingen in petto. Ten eerste (en het meest belangrijke) is dat mijn vrouw en ik te horen kregen dat ons tweede kind op komst is en eind februari 2021 zal worden geboren. Hoe fantastisch ik dat ook vind, ook daar zal ik het hier verder niet meer over hebben. Ten tweede, en meeste relevante voor dit stuk, is dat ik mijn nieuwe baan als programma-secretaris bij het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NP RES) startte. Deze overstap bood mij dit jaar de kans te werken aan een van de grootste en belangrijkste veranderingen van onze tijd, de energietransitie.

De opgave

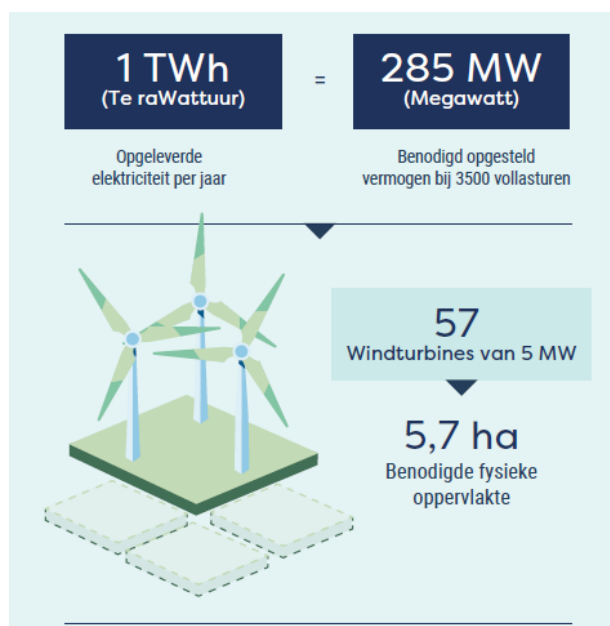
Ik verwacht niet dat ik mijn medeleden bij GroenLinks hiervan

zal moeten overtuigen, maar klimaatverandering is samen met de biodiversiteitscrisis het meest urgente probleem van onze generaties. Om te zorgen dat wij op een leefbare planeet kunnen blijven wonen is in het Nederlandse klimaatakkoord afgesproken dat we in 2030 in Nederland bijna de helft (49%) minder broeikasgassen uit zullen stoten dan we in 1990 deden. De afspraken zijn gemaakt per sectortafel. Een van de afspraken aan de sectortafel Elektriciteit is dat we in Nederland 35 terrawattuur (TWh) aan hernieuwbare elektriciteit moeten opwekken in het jaar 2030. Dat gaan we doen door middel van 30 regionale energiestrategieën (RES'en) waarin Rijk, provincie, gemeente en waterschap samenwerken aan een plan dat rekening houdt met de precieze lokale omstandigheden die in alle 30 regio's anders zullen zijn. Deze 35 TWh is dan ook een landelijk opgave van alle overheden gezamenlijk.

Nederland is in 30 energieregio's opgesplitst en Voorschoten ligt in de regio Holland Rijnland. Degenen die de RES nog niet kennen raad ik aan een kijkje te nemen op <https://hollandrijnland.nl/ruimte/energie/>

Die ondanks dat er 30 energieregio's zijn gevormd, niet is opgesplitst in 30 lokale opgaven met elk 1/30 van het totaal. Het uitgangspunt is juist dat elke regio doet wat het gezien de lokale unieke omstandigheden maximaal kan dragen.

Om die hoeveelheid hernieuwbare elektriciteit op te kunnen wekken in 2030 moet veel gebeuren. Voor degene die 35 TWh niks zegt (zoals mijzelf) hier een weergave van wat dat ongeveer concreet inhoudt

Binnen 10 jaar zo'n hoeveelheid windmolens en zonnevelden bouwen is een enorme opgave en iedereen in Nederland zal deze transitie in zijn omgeving merken.

Geen verandering zonder moeilijke afwegingen

Om $\pm$ 1995 windmolens of $\pm$ 35.000 ha zonnevelden in Nederland neer te zetten in 10 jaar moeten moeilijke beslissingen genomen worden. In de RES'en wordt een afweging tussen o.a. ruimte, kosten en draagvlak gemaakt. Al die molens en panelen nemen honderden hectaren ruimte in, in een land dat vaak als overvol wordt gezien. Bovendien is de meeste 'lege' ruimte al aangewezen als landbouwgrond, natuurgebied, bouwgrond, klimaatadaptatie gebied etc.

Alle projecten moeten ook aangesloten worden op het bestaande elektriciteitsnet. De keuzes waar molens en zonnevelden komen, zullen de kosten van de aanleg van het net grotendeels bepalen. Enorm

versimpeld: hoe minder nieuwe kabel nodig is hoe minder kosten. Vanuit alleen dat perspectief is de keus makkelijk. Zet de molens en velden gewoon op de gunstigste plekken en de kosten zullen miljarden lager zijn. Maar Nederland is overvol en ondanks dat het draagvlak voor de energietransitie gemiddeld gezien erg hoog is willen maar weinig mensen naast een windmolen of zonneveld wonen. Omdat de steden weinig ruimte hebben komt er bovendien ook een hogere last bij de dunbevolktere gebieden. Tegelijkertijd is de lobby vanuit de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) erg sterk en wordt het gebruik van landbouwgrond voor de energietransitie voorlopig zoveel mogelijk vermeden.

Moeilijke keuzes nemen door samen te werken

Eerder is gepoogd de opwekking van hernieuwbare energie door middel van windmolens centraal vanuit Den Haag te plannen via het Energieakkoord. Dit leidde tot veel lokaal verzet en met de RES is daarom een andere weg in geslagen. Bij tekenen van het klimaatakkoord hebben de provincies, gemeenten en

waterschappen besloten het doel van 35 TWh samen op te pakken. Om een situatie zoals bij het energieakkoord te voorkomen wordt in de 30 RES'en nu samengewerkt door de provincies, gemeenten, waterschappen en Rijk vanuit een positie van gelijkwaardigheid. Het huis van Thorbecke geldt maar top down doorzetten en afdwingen is niet de manier waarop dit een succes zal worden. Dit onderdeel van de energietransitie is een enorme bestuurlijke verandering die geen gevolg is van een nieuwe wet die af te dwingen is maar van een keus van alle verschillende overheden om deze moeilijke opgave samen op te pakken.

Momenteel zijn de RES'en vooral nog plannen opgesteld door ambtenaren. Vaak zijn er zelfs nog geen bewoners bij betrokken. Hoe concreter de plannen echter worden hoe meer weerstand er zal zijn en hoe moeilijker de keuzes. De grote uitdaging van deze bestuurlijke verandering onder dit deel van de energietransities is dan ook dat alle overheden elkaar blijven vasthouden, vertrouwen en wegblijven van top down doorzetten van besluitvorming wanneer het moeilijk wordt. Er wordt van de

overheden verwacht dat zij solidaire zijn met elkaar en tegelijkertijd elkaars unieke lokale omstandigheden accepteren. Elke moeilijke keus die in de ene regio vermeden wordt zorgt ervoor dat de andere regio's een moeilijke keus extra moeten nemen.

Onze keus vóór verandering

Het is wel duidelijk dat de energietransitie waar Nederland in zit geen makkie is. Lokale ambtenaren maken moeilijke keuzes wanneer zij conceptplannen opstellen waarvan ze weten dat niet alle burgers er blij mee zullen zijn. Bestuurders en volksvertegenwoordigers op alle niveaus (ook die van onze gemeenteraad in Voorschoten) zullen op basis van draagvlak, kosten en ruimtelijke kenmerken besluiten moeten nemen waar wederom niet iedereen het mee eens zal zijn en waar zelfs grote weerstand tegen kan komen. Maar ook GroenLinksers en andere burgers hebben een keuze te maken.

Kiezen we voor een succesvolle transitie waarbij we binnen een paar decennia onze verslaafdheid aan fossiele brandstoffen verslaan en zorgen voor een schonere wereld. Dit zal ongetwijfeld betekenen dat

we moeten wennen aan een land waar windmolens en zonnevelden bij het landschap horen. Dit betekent ook dat de gebieden waar meer ruimte is (zoals Voorschoten en zijn buurgemeenten) een deel van die ruimte moeten opgeven. Om in onze eigen energiebehoefte te voorzien maar mogelijk ook om solidair te zijn met de gebieden waar meer vraag dan aanbod is. Of kiezen we ervoor te zeggen dat een betere wereld belangrijk is maar niet ten koste van ons uitzicht mag gaan? De voorstanders van optie twee zijn naar mijn idee een minderheid maar wel één die de weg de laatste maanden al vaak weet te vinden naar de media en naar volksvertegenwoordigers. Ik roep de voorstanders van optie één op zich ook hoorbaar en kenbaar te maken bij de media, volksvertegenwoordigers maar ook bij vrienden en familie. Ondanks dat weinig mensen heel blij zijn met de effecten van deze verandering op ons landschap, is dat de prijs die betaald moet worden voor een betere wereld. Ik ben bereid die te betalen. En ik hoop een heleboel anderen samen met mij want alleen zo is echte verandering mogelijk

Tom Fabri

Verandering

De mail van Impressie was simpel: “Zou je iets kunnen vertellen over hoe jij verandering aanpakt”? Het antwoord is minder/niet eenvoudig. Want welke verandering wordt bedoeld? Voor het gemak ga ik er van uit dat een duurzame verandering van gedrag rond energie en klimaat van inwoners van Voorschoten de makers van Impressie op het oog hebben. Hoe krijg je inwoners zo ver dat zij hun gedrag gaan veranderen en maatregelen gaan nemen om duurzamer te leven?

Om deze vraag te beantwoorden, deel ik een paar observaties:

Maatwerk

Inwoners zijn er in alle soorten en maten. Jong, oud, hoogopgeleid, zonder opleiding, eigen huis, huurhuis.... Dat betekent dat een gedragsverandering in werkelijkheid vele verschillende veranderingen zijn. Een laagopgeleide alleenstaande man met twee kinderen en zonder baan kijkt anders naar de wereld dan de hoogopgeleide pensionado in haar villa. Ze hebben andere mogelijkheden om zaken te veranderen. Maar ze spreken ook een verschillende taal. Ze hebben verschillende budgetten en toegang

tot verschillende kennisbronnen. Oftewel: maatwerk is nodig.

Relatieve waarheid

De geijkte manier om verandering te bewerkstellen is door kennis te delen en argumenten te wisselen. Mensen raken overtuigd van een andere, betere oplossing. Denk bijvoorbeeld aan het scheiden van afval. Op basis van feiten en kennis word er een besluit genomen. Iedereen word verplicht om mee te werken. Op dit moment weet de jeugd niet beter dat het scheiden van afval bij consumptie hoort. In de wereld van nu zijn er echter heel veel feiten, meningen en waarheden. De complottheorieën hebben vele aanhangers. De situatie in Amerika is hier een mooi voorbeeld van: 40% van de inwoners denkt dat Trump de verkiezingen heeft gewonnen. Waarheid is relatief geworden.

Overeenstemming

De overheid was vroeger een betrouwbare partner die gevolgd werd in haar bewegingen. Als de burgemeester de inwoners sprak, werden zijn adviezen opgevolgd. Dat

is lang geleden. De overheid is niet langer bepalend in wat er gaat gebeuren, ze zijn een van de spelers in het spel van verandering. Sommige zaken worden wettelijk geregeld (zoals de Corona wetgeving) maar de meeste zaken

gaan in samenspraak met belanghebbenden, actiecomités en inwoners. Overeenstemming is belangrijk. Pas als er overeenstemming is, zullen mensen gaan bewegen.

Succes

Als zaken een succes lijken te worden, haken heel veel mensen aan. Denk aan de ‘bucket challenge’ voor ALS. Deze actie werd een succes en bleef groeien omdat iedereen onderdeel van het succes wilde zijn. Mensen lopen weg bij negativiteit of zaken die onsuccesvol zijn. Mensen gaan hun gedrag veranderen als het leuk is, iets oplevert en zichtbaar positieve gevolgen heeft. Mensen

gaan hun gedrag niet veranderen omdat ze doemdenkers horen die vertellen dat de wereld vergaat. Iedereen wil onderdeel zijn van een succes.

Optelling van observaties

Een optelling van bovenstaande observaties maakt in ieder geval een paar zaken duidelijk. Om een verandering te bewerkstelligen moet er veel gebeuren.

Rolverheldering is een belangrijke stap. Om te beginnen de rol van de overheid bij verandering: de overheid kan stimuleren, faciliteren, ondersteunen maar niet dwingend een verandering opleggen. Vervolgens de rol van de inwoners bij (gewenste) verandering: zij bewegen als ze dat zelf willen en als ze zien dat ze onderdeel kunnen zijn van succes. Omdat de overheid niet langer de autoriteit heeft om verandering af te dwingen, zullen groepen in de samenleving moeten samenwerken om verandering te creëren. Een overheid kan dit proces faciliteren. Inwoners zullen met elkaar in gesprek moeten gaan. Niet om elkaar te overtuigen, maar om naar elkaar te luisteren. Er komen weinig veranderingen tot stand als mensen in de ‘overtuigingsstand’

staan. Een mooi voorbeeld zijn natuurlijk de recente taferelen bij FvD.

Mensen zullen dus naar elkaar moeten gaan luisteren.

Dat is niet eenvoudig. Veel mensen hebben de neiging anderen te overtuigen van hun gelijk of een morele mening te deponeren. Dit leidt zelden tot overeenstemming, eerder tot onmin en zeker niet tot verandering. Oprecht luisteren, zonder tegenargumenten te geven,

levert antwoorden op die voor iedereen van belang kunnen zijn. Als mensen gaan luisteren, horen ze waarom de ander niet wil bewegen. Waar de angsten liggen, de problemen en de zorgen. Pas als dit bekend is, kan er aan verandering gewerkt worden. Verandering kan maatwerk worden.

Dit is geen makkelijke maar wel noodzakelijke opgave: oprechte interesse in elkaar, zonder oordeel en van daar uit op zoek naar antwoorden. Om vervolgens samen, met respect voor alle verschillen, aan de slag te gaan. Dat levert echte verandering op waar iedereen deel van wil uit maken. En als de eerste successen zichtbaar worden, zullen er vele inwoners volgen.

Erika Spil

Een ander Voorschoten?

Moet Voorschoten veranderen? Het is toch een mooi dorp. Waarom laten we het niet zoals het nu is? Kán Voorschoten wel veranderen? Misschien verandert het wel vanzelf, zonder dat wij er iets aan doen.

Het is beide denk ik. Veranderingen in de samenleving gaan niet aan ons dorp voorbij, maar wij doen er goed aan actief op die veranderingen in te spelen en ze in goede banen te leiden. Alles op zijn beloop laten is nooit een goed idee.

Het gemeentebestuur werkt aan een economische agenda. Eén van de ambities is om de komende jaren het centrum van het dorp te versterken. In dat verband heeft de gemeente aan extern bureau Blaauwberg gevraagd hierover een aantal ideeën aan te dragen. Het werkdocument dat Blaauwberg hierover heeft uitgebracht bevat een aantal interessante waarnemingen en

aanbevelingen. Reden om er in dit themanummer van Impressie bij stil te staan.

Nieuwe generaties

Ons dorp is, zoals bekend, een woongemeente. Veel inwoners komen van origine elders vandaan en werken ook buiten het dorp, vooral in Den Haag en Leiden. Er wonen hier veel babyboomers met veel koopkracht. We hebben een kleine economie, die vooral gericht is op de verzorging van de eigen inwoners. In het ideale geval zou het aantal arbeidsplaatsen per 100 leden van de beroepsbevolking tussen de 90 en de 110 moeten liggen; in Voorschoten is dat 51. Weinig dynamiek dus en weinig ruimte voor bedrijven. Maar er komen nieuwe generaties aan. De babyboomers verdwijnen, en daarmee verdwijnen ook hun culturele waarden: de ruimtelijke scheiding tussen wonen, werken en recreëren, overwegend Nederlandstalig, veelal in loondienst (geweest) met een CAO en uitzicht op een pensioen, of al gepensioneerd. De nieuwe generaties zijn pluriformer: wonend in appartementen met goede voorzieningen in de buurt,

mengvormen van wonen en werken, meer ondernemers en zelfstandigen, meer beleggen en sparen, meer talen, minder zekerheid en structuur, meer nadruk op zelfrealisatie en ontplooiing. In de nabije toekomst zal een kwart van de beroepsbevolking als zelfstandige of als micro-ondernemer zijn brood verdienen, vanuit huis, bedrijfsverzamelgebouwen of buurtvoorzieningen.

Transformatie van het dorp

Als woonwijken meer werkplekken krijgen, meer winkels en meer groen, is het centrum niet langer de enige plek voor winkels en horeca. Een dorpscentrum met nieuwe woonvormen ('urban living'), nieuwe winkels en markten, ontmoetingsplekken en evenementen, kan als gangmaker fungeren voor een transformatie van het hele dorp.

Als de gemeente deze transitie actief wil bevorderen, moet zij in het beleid geleidelijk rekening gaan houden met het perspectief van de nieuwkomers in het dorp: meer werkplekken in de wijken, hier en daar ondersteunende horeca, nieuwe retail (persoonlijke verzorging bijvoorbeeld), een actief gebruik van de openbare ruimte en meer gevarieerde woningbouw en woontypes door elkaar. Tevens moet voorkomen worden dat het centrum van het dorp leegloopt, dat moet juist een voorbeeldfunctie krijgen voor de vernieuwing van het dorp. Daartoe zouden ondernemingen met een wijk overstijgende functie, zoals specialistische winkels, kantoren, wellnessformules, cultuur e.d. uitgenodigd moeten worden zich in het centrum te vestigen.

Overigens wordt de komst van nieuwkomers bemoeilijkt door de huidige woningprijzen. Wat daarbij helpt is appartementen voor senioren in het centrum bouwen, zodat de senioren het centrum als een verlengde huiskamer gebruiken en zij huizen achterlaten die kunnen worden aangepast aan de wensen van nieuwkomers (woon-werk-combinaties e.d.).

Veranderingen in de retail

In de retail (d.i. rechtstreeks goederen en diensten verkopen aan individuele consumenten) zie je de laatste jaren twee trends. Ten eerste zie je steeds meer aanbod van wellness, yoga, sportscholen, ambachten, kringloopwinkels, repairshops, massagesalons e.d. Stedelijke consumenten kopen minder spullen en meer comfort, activiteit en beweging. Hun omgeving is niet meer een winkelgebied, maar een verlengde huiskamer met semi-huiselijke voorzieningen. Ook de horeca verandert: afhaalbuffetten met zitgelegenheid, speciale koffiezaken, bakkerijen met een zithoek.

De tweede trend is deconcentratie: dat winkels en horeca in een cluster bij elkaar moeten zijn gevestigd, wordt losgelaten.

De horeca in het centrum van Voorschoten is vrij bescheiden, in vergelijking met andere soortgelijke plaatsen. Er zijn goede redenen om

de horeca in het centrum uit te breiden: het past bij de demografische verandering van het dorp, het past ook bij de ambitie om de economische basis van het dorp te versterken, en bij het appèl dat de gemeente wil doen op jonge ondernemers. Bij meer horeca moeten we niet denken aan meer uitgaanscentra en meer alcoholgebruik en muziek, maar aan het creëren van een pluriforme en uitnodigende omgeving met veel ondersteunende horeca en met een diversiteit aan meer gespecialiseerde zaken.

Beleidsinstrumenten inzetten

Als je de functie van het centrum van Voorschoten wil verrijken, en dat is wat het gemeentebestuur wil, dan moeten daarvoor een aantal beleidsinstrumenten voor worden ingezet. De adviezen van bureau Blaauwberg gaan daarbij uit van de volgende gedachte: omdat de veranderingen in de retail en in de demografie van Voorschoten zo snel gaan, heeft het geen zin vanuit de gemeente zoveel mogelijk te plannen en te sturen, maar moet de gemeente vooral het goede soort ondernemerschap uitlokken en verwelkomen. Geen stand-alone ondernemers die alleen uit zijn op eigen omzet, maar ondernemers die

willen bijdragen aan de vernieuwing van het dorp, oog hebben voor de multifunctionaliteit van het centrum en bereid zijn om samen te werken met andere retailers, met andere sectoren, met de inwoners en met de gemeente. Ondernemers dus die ervan uitgaan dat een vitale omgeving ook goed is voor hun eigen rendement.

Welke instrumenten zetten we daarvoor in? Ik noem hier uit het document van Blaauwberg twee instrumenten: centrummanagement en de Omgevingswet.

Centrummanagement is een vorm van samenwerking tussen de gemeente, vastgoedeigenaren en winkeliers. In een lichte vorm is het een vrijwillig overleg tussen deze partijen, om standpunten en belangen uit te wisselen. Maar het is ook denkbaar, en daarvan bestaan in de praktijk ook voorbeelden, dat ondernemers een eigen organisatie met een eigen agenda hebben, en de menskracht en het geld om die

agenda uit te voeren. Zo'n ondernemersorganisatie kan een aanpak ontwikkelen voor uitstalling, terrassen, openingstijden, het schoonhouden van de omgeving, een evenementenkalender e.d.

Maar ze kan ook nog een stap verder gaan en een visie ontwikkelen over het bestrijden van leegstand, het aantrekken van nieuwe ondernemers, verduurzaming, kennisontwikkeling en het organiseren van trainingen. En uiteraard lobbyen bij de gemeente. Hoe pro-actiever en creatiever het centrummanagement namens de ondernemers is, hoe beter de gemeente haar taak: het creëren van de randvoorwaarden, kan invullen.

Wat hierbij kan helpen is professionele ondersteuning door een centrummanager. Deze onderhoudt contacten met de ondernemers, kent hun problemen en ambities, stelt een plan voor het centrummanagement op en organiseert de belangenbehartiging van de ondernemers bij de gemeente.

Omgevingswet

Dit concept van het centrummanagement past volledig in de filosofie van de Omgevingswet, die volgend jaar van kracht wordt. Deze wet biedt gebruikers van de ruimte

de mogelijkheid om hun eigen visie, ambities en initiatieven naar voren te brengen en die te toetsen aan de wensen van de gemeenschap. Waar het voorheen ging om het toekennen van functies aan gebieden in bestemmingsplannen, gaat het in de toekomst meer om het opstellen van een gezamenlijke agenda die de gebruikers in staat stelt zich een beeld te vormen van wat de gemeenschap wil. De gemeente krijgt in deze opzet eveneens een andere rol: niet langer bepalen wat wel en niet mag, maar bewaken van de kwaliteit.

Dat laatste is allemaal makkelijker gezegd dan gedaan. Alle betrokken partijen zullen moeten leren om op deze nieuwe manier met het inrichten van de omgeving om te gaan. Wat ik al zei: op zijn beloop laten is nooit een goed idee.

Fons Lemmens

Veranderen hoe komt het er van?

De redactie besloot een zeer ervaren bestuurder aan het woord te laten: (waarnemend) Burgemeester Aptroot.

Uiteraard liep de afspraak via het secretariaat, het antwoord was meteen positief, met als toevoeging dat het wel digitaal moest. Helaas, maar wel verstandig.

Aan het begin van het interview, wat hij vanuit huis deed, bleek dat dhr. Aptroot de dag er voor verhuisd was en dat hij veel bezig was met dozen uitpakken. Hij is op een andere plek in Zoetermeer gaan wonen. Dan blijkt meteen dat de burgemeester een heel makkelijke prater is en een open instelling heeft.

Toch zegt hij op een gegeven moment: maar daar zouden we het niet over hebben. Dan kan ik mijn eerste vraag stellen, ik ben nieuwsgierig naar waarom iemand op zijn 16^e lid wordt van een politieke partij. Met enig doorvragen komen we op: de overheid bemoeit zich met heel veel van de individuele mens, onder andere via het onderwijs. Dan kan je je beter maar tegen de overheid aan bemoeien, je stem laten horen. En dat dan op de

manier die er voor is: via de politiek. Zijn ouderlijk gezin was zich

politiek bewust,

beide ouders waren lid van de VVD maar zijn nooit politiek actief geweest. Wanneer we hier over pratten typeert dhr. Aptroot zich als al heel jong “eigenwijs” en dat hij ook al vroeg over zaken een mening had.

Wat later vult hij aan dat het lid van een politieke partij worden ook nodig is om medestanders te hebben, wat nodig is op weg naar verandering. Net als het praten met anderen over je standpunten vindt Aptroot het toetsen van je mening belangrijk en hoort mening herzien hier bij. Dan vertelt hij dat hij ook fijne contacten en vriendschappen in de loop van zijn carrière heeft op gedaan waarbij hij Ineke van Gent en Emile Roemer noemt. Aptroot: demonstreren is ook een manier om voor je mening uit te komen en het

gebruik van “Social Media”, radio en televisie ook. De kanttekening die hij meteen plaatst is, dat de huidige trend van “oneliners”, de discussie niet helpt. *Uiteindelijk is het uitwisselen van argumenten de basis van de democratie.* Geconfronteerd met zijn eigen uitspraak dat iets snedigs zeggen ook verandering kan uitlokken geeft hij meteen aan dat het pittig mag maar wel beschaafd moet zijn. Hij geeft dan twee voorbeelden uit eerdere functies, waarbij hij in een discussie in de Raad ingreep. Toch heeft de retoriek, de manier waarop de dingen gebracht worden, ook een niet mis te verstane invloed.

Wat later in het gesprek zegt Aptroot dat “het prijsmechanisme werkt als manier om verandering te bewerkstelligen”. Hij gebruikt het voorbeeld dat hij er de pest aan heeft om het geld voor plastic tasjes uit te geven met als gevolg dat hij meestal met een herbruikbare boodschappentas winkelt in gaat. Hij lacht daarbij om zijn gevoeligheid hier voor. De interviewer bedenkt dan niet snel genoeg, om te vragen naar zijn mening over de kilometerheffing, waar hij in de Tweede Kamer sterk tegen was.

Op de vraag of hij zelf dingen zou willen veranderen komt meteen een positief antwoord. Kort samengevat vindt Aptroot dat er veel te veel incident politiek gevoerd wordt: wet en regelgeving maken op grond van een incident in plaats van rustig nadenken en onderzoek doen. Een voorbeeld is een gasexplosie in 2007 in Den Haag waar de installatie sector op reageerde met het voorstel voor een 5-jaarlijkse keuring van woningen. Na onderzoek bleek dat de explosie was veroorzaakt door het gebruik van Butagas flessen. Met de gasinstallatie was niets mis.

”Nederland gaat vastlopen door veel te veel wet- en regelgeving. Een veilige samenleving is een utopie, helaas willen veel mensen dat niet accepteren en daarnaast gaat het vaak om grote belangen. (miljoenen euro aan werk voor de Installatiebranche in het voorbeeld)

Een andere zorg van Aptroot is de bestuurbaarheid van Nederland door de vele opsplitsingen vooral in de Gemeenteraden, maar ook Provincies en Tweede Kamer, waarbij de mensen hun zetel houden.

Gevraagd naar wat hij hier aan zou willen doen is het antwoord: een kiesdrempel. Dat functioneert heel

goed in Duitsland (5%) en daarnaast zou ik in de Gemeenteraad een minimum van 2 zetels per fractie willen hanteren. Dat zou de kwaliteit van de besprekingen in de Raad verhogen, het is ook veel te veel werk voor één persoon alleen. Als ik met pensioen ben ga ik daar werk van maken, de medestanders zitten dwars door alle partijen heen.

Gevraagd naar het verandering aanbrengen in de bestuurscultuur in Wassenaar(2017) gaat hij vooral in op het stoppen van het "cliëntelisme", het najagen van een bepaald belang van één, in plaats van het belang van de gehele gemeenschap door bijvoorbeeld Raadsleden. "In de tijd dat ik daar zat is dat niet meer voorgekomen, hoe het nu is weet ik niet. Overigens spelen dat soort zaken in Voorschoten ook". Dan gaat hij

verder met te zeggen dat hij de manier van met elkaar omgaan in de Raad hier goed vindt, de debatvoering is correct.

Aptroot: alleen de publieke tribune zou in Voorschoten veel groter moeten zijn, dat bevordert de betrokkenheid van de burger. Als voorbeeld van de invloed van de publieke tribune praten we over de ouders van de Toeslagenaffaire die het zo voelbaar maakten met hun aanwezigheid in de Tweede Kamer. Aptroot: ik denk dat de bewustwording van deze akelige affaire er al eerder was. Het onderstreepte het geheel wel.

Gevraagd of hij nog iets wil toevoegen over "veranderen, hoe komt het er van" antwoord Aptroot dat hij zou willen dat de belangrijkste motivatie voor verandering "het kan beter" zou zijn. Dan krijg je veel betere veranderingen. In het nagesprek blijkt dat we in ons werkend leven ook raakvlakken hadden, zelden is er zo'n wel bespraakt iemand bij mij aan het woord geweest, in een heel prettige sfeer.

Michiel van Essen

Bestuurslid gezocht

Door het vertrek van Laurens van Nes uit het bestuur, is er een plaats vrijgekomen. Wij zoeken een lid die het leuk vindt om deze plek in te nemen.

De taak van het bestuur is de afdeling GroenLinks Voorschoten in stand houden en zo mogelijk versterken. Hieronder valt het beheren van de administratie en financiën van de afdeling, maar ook het organiseren van activiteiten voor leden, faciliteren van contact tussen fractie en leden, onderhouden van contact met fractie en wethouder en het coördineren verkiezingsactiviteiten.

Ben je geïnteresseerd om mee te doen in ons bestuur, dan wordt je van harte uitgenodigd te reageren. Op dit moment heeft Laurens een plek achtergelaten waarin het contact met de fractie een rol speelt. Maar de onderlinge taakverdeling bepalen we grotendeels zelf.

De tijdsinvestering wisselt. Gemiddeld zal dit ongeveer 1 dag in de maand zijn. Er zijn rustiger- en meer intensieve perioden, bijvoorbeeld rondom verkiezingen.

We horen het graag als je interesse hebt, meld je dan bij Marijke@glvs.nl of 0650433482

Wil je eerst meer weten bel dan vooral.

Steef's Ei van Verandering

“de redactie dacht dat het de moeite waard zou zijn dit themanummer te wijden aan “Verandering, hoe gaat dat?”. Woorden van Michiel in het Voorwoord van deze december Impressie.

Lekker dan. Hoe kan ik dat nou in mijn Ei inpassen?

Ik zou het heel plastisch kunnen verbeelden: een rauw Ei verandert in water onder hoge temperaturen, door stolling van de Eiwitten eerst in een zachtgekookt eitje om vervolgens steeds harder en groener te worden. Is dat een verandering ten goede? Dat hangt ervan af wat je lekker vindt. In het kader van onze Groene partij zal een extreem hardgekookt Ei (groener!) wel in de smaak vallen. De grotere hoeveelheid energie die nodig is om dat te bereiken zal dan wel weer tot een negatief eindoordeel leiden.

Een Ei is overigens natuurlijk ontegenzeggelijk een metafoor voor Verandering. Een Ei wordt in principe via foetus, baby, kind en puber een volwassen dier, om vervolgens te verouderen en sterven

om uiteen te vallen in chemische elementen. (Die later weer tot de vorming van nieuwe Eieren kan leiden, maar dat terzijde) Een proces van één en al verandering dus.

Maar die hele cyclus verandert zelf weer helemaal niet. Die blijft zich herhalen tot in het oneindige. Vreemd eigenlijk

Moet mijn Ei in de Impressie veranderd worden? Sommige mensen willen dat wel eens. Dan heb ik hier weer zo'n vlijmscherpe en hilarische beschouwing over iets in het Voorschotense beschreven, komt er commentaar op! “Kan die Steef niet eens...” of “Zou dat Ei niet eens een andere toon aanslaan?” Neen, driewerf Neen. Die Verandering is uit den boze.

Zou Voorschoten moeten veranderen?

Ja natuurlijk: socialer, linkser, energiezuiniger, groener, duurzamer, schoner, aardiger, eerlijker. Daar zijn wij mee bezig. Maar de tegenwerking van anderen is groot en hardnekkig.

Maar nee natuurlijk als het om de zelfstandigheid gaat: een laatste burgemeester voor Voorschoten zoals de Commissaris van de Koning ons dreigde is geen verandering ten goede, maar meer modieus gebabbel. (“grotere gemeenten werkt klantvriendelijker, goedkoper en efficiënter....”)

Zou GroenLinks moeten veranderen. Ja natuurlijk, zeggen sommigen. “Er is behoefte aan één grote linkse partij”. Maar dat betekent

verdunning en verslapping van de idealen, uit den boze dus.

Ja natuurlijk, zeggen sommigen. “Er is behoefte aan meer directe democratie, dus laat maar komen dat referendum”.

Gezien de ervaringen met de laatste referenda leidt dat alleen maar tot polarisatie en ellende. Een verandering uit den boze dus.

Verandering kan goed, nuttig en verstandig zijn. Maar heel vaak ook niet.

Verandering organiseren

Kuddegedrag

Mensen zijn kuddedieren. Wie op de markt of in een park gaat staan roepen moet hopen dat er twee belangstellenden blijven staan. Dan komt er ‘vanzelf’ een hele ophoop. Een handige verkoper spreekt met twee vriendjes af dat ze op zijn aanbieding ingaan, dan komt de verkoop beslist op gang. We zijn nu eenmaal nieuwsgierig en bang om iets te missen wat anderen wel zien of te pakken krijgen. Onze gretigheid wordt ook geprikkeld door een geheim of uitgesteld aanbod of door een verbod bv van een boek of film. Eindelijk auto mogen rijden of alcohol drinken als je achttien bent, je kunt niet wachten. Doe dus als overheid niet zo dom om inenting tegen covid-19 te verplichten. Alleen de 60-plussers en de mensen wier gezondheid belangrijk voor de gemeenschap is mogen ingeënt worden. Moet je eens zien hoeveel mensen een belangrijke functie blijken te hebben!

Er is geen bedrijf zonder marketingstrategie, een grote branche is tot ontwikkeling gekomen met professionele communicatiedeskundigen en creatieve bureaus. Modellen en

influencers van alle typen en leeftijden verdienen goed met het stimuleren van bepaald (koop)gedrag.

Elke hindernis die genomen moet worden om iets te doen of te laten, is een drempel. In veel gevallen moeten er zwaardere middelen aan te pas komen dan de

vrijblijvende oproep in de etalage, de advertentie of het goede voorbeeld.

Gericht inspelen op de belangen die de drempel vormen: kosten drukken met korting of subsidie, kosten uitsmeren (lenen), prestige- en schaamteoverwegingen omdraaien door middel van gewaardeerde influencers die laten zien hoe ‘leuk’ of gemakkelijk iets is. Het gedrag kan ook negatief beïnvloed worden

Riz brengt de
Sensatie
1954

Na jarenlang onderzoek is het nu zo ver! De ergernis en de narigheid met de ouderwetse manier van nagels lakken zijn voorbij! U lakt Uw nagels nu automatisch met het wereldsucces: Riz - automatic de lak met de 7 onvergelijkbare voordelen:

- 1 U lakt moeit en vlugger, zonder enige moeite.
- 2 Lekken, druppelen en vermorzen is uitgesloten.
- 3 Frachtig gelijkmatig met ongeërd lange houdbaarheid. (dus veel zuiniger!)
- 4 Vermijdt breken der nagels; houdt ze gezond.
- 5 Geen ergernis door aan- en indrogen van kwast en flesje.
- 6 Direct klaar voor het gebruik. De lak vloeit altijd gelijkmatig.
- 7 Tel de laatste druppel te gebruiken.

Riz
K O L N
automatic

De nagellak
zonder ergernis

Dikkende crème-lak (in 7 zeer moderne tinten) f 2.95
Transparant-lak (in 4 tinten) f 2.95
Paarsroze-lak (in 4 tinten), geen paarlemoer bezinsel in het flesje. f 3.80

HAPPY-END
MAKE-UP

automatic IS EEN PRODUCT VAN RIZ

Importeur voor Nederland: Fa. Jos Zoonjens Tilburg

met verboden (jongeren met messen), door de kosten ervan te verhogen (accijns, boetes, negatieve gevolgen in rekening brengen), door wat indirecter maatregelen (zwaardere eisen stellen aan ruimten, apparatuur, voorkomen van overlast) of met wat vriendelijker middelen als voorlichting, onderwijs, training. Maar met het tegengaan van ongewenst bestaand gedrag heb je mensen nog niet zover dat ze een gewenst alternatief kiezen.

Theorie van de transitie

Een organisatie als een actiegroep, een gemeente of een politieke partij moet net zo goed als een bedrijf nadenken hoe ze een gewenste verandering van gedrag van mensen kan stimuleren en bereiken.

Marketingkennis toepassen is niet voorbehouden aan bedrijven met

commerciële doelen. De bekende Jan Rotmans is hoogleraar transitiekunde en timmert frequent aan de weg als het gaat om ideële veranderingen op langere termijn met een structureel karakter. Zijn boeken *Transitiemanagement* (2012) en *Omwenteling van mensen, organisaties en samenleving* (2017) kunnen door iedereen gebruikt worden om een goed doordachte veranderstrategie te formuleren.

Hij heeft pas geleden het Break-out adviesteam gevormd waarin een aantal niet medische specialisten zich beraden op de beste aanpak van de pandemie. Het zal niet verbazen dat hij voortdurend pleit voor het gebruiken van de crisis als een kans en die niet alleen maar te zien als een noodlottige tegenslag. Grote veranderingen voltrekken zich schoksgewijs. Na tijden van relatieve stilte komt er een kantelfase vol chaos en opschudding.

De kunst is om dan met de goede timing in te springen en de kansen op transitie te grijpen.

Rolverdeling

Wie verandering nastreeft moet over verschillende capaciteiten beschikken. In elke fase is een

andere benodigde kwaliteit dominant.

- a. Gevoel van urgentie. (Waarom)
Als iedereen tevreden is, waarom zouden we dan iets veranderen? Iemand moet alarm slaan met onderzoek, data en beelden, dat de bestaande situatie of trends kwalijke gevolgen hebben: de ijskappen smelten, het klimaat warmt te veel op, mensen zonder kansen worden steeds ontevredener etc. De urgentie dat het zo niet langer kan, moet gevoeld worden; alleen dan zijn mensen bereid om echt mee te doen en hun bestaande andere belangen te relativieren.
- b. Schetsen van het ideaal. (Wat en waartoe)
Waar moeten we heen om uit de ellende te komen. Is er een andere situatie te bedenken die wezenlijk betere kansen biedt? De rol van de profeet die het doel overtuigend weet te schilderen en mensen enthousiast weet te maken om eraan te gaan werken, is cruciaal in deze fase. Zonder geloof dat het anders kan, gaat niemand aan verandering beginnen.
- c. De weg uitstippelen. (Hoe)
Sommige profeten blijven in vage dromen hangen. Er is een

manager of leider nodig die aangeeft hoe de weg naar de verte eruit kan zien. Het hoeft niet in een keer de hele weg in detail te zijn, maar de eerste paar stappen moeten overtuigen; ze helpen, zijn zichtbaar en blijken mogelijk.

- d. Een groep vormen. (kom mee, sluit aan)
Alleen begint niemand iets, hoe goed de ideeën ook zijn. Er zijn volgelingen nodig, de tweede en derde kijker/koper of ook wel de early adapters. Zij geven het voorbeeld, ze beïnvloeden de kudde en gaan enthousiast de weg op die de profeet en de manager hebben gewezen.
- e. Organisatie vormen (structuur)
Wil een beweging langer dan een glorieus moment beklijven, dan is er structuur en organisatie nodig. Een mooi bijbels voorbeeld is hoe de discipelen her en der de vroegchristelijke gemeenten stichtten, waaruit later de kerken voortkwamen. Volgelingen van eerdere profeten deden dat niet en dus zijn die vergeten.

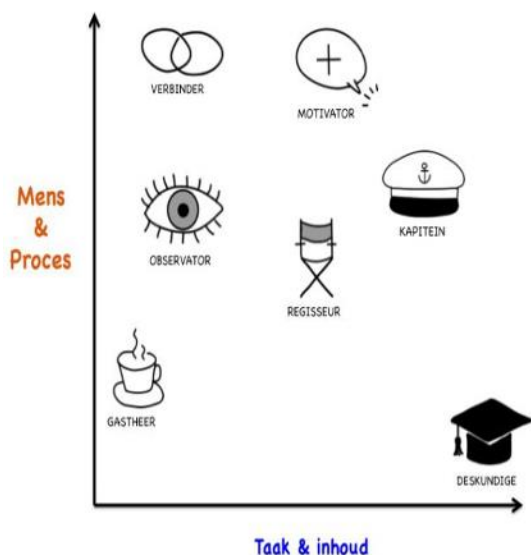
De 5 rollen zijn zoals gezegd afwisselend dominant in bepaalde fasen. Maar ze moeten steeds allemaal vervuld worden, al is het maar omdat er altijd weer nieuwe

potentiële volgelingen wakker geschud moeten worden, enthousiast gemaakt en de hand gereikt krijgen om ze op weg te helpen of zich te kunnen aansluiten bij groepen die er al zijn.

Ook moet er een vervolgroute worden gewezen als een groep volgelingen de eerste stappen succesvol gezet heeft.

Marketing is vaak het effectiefst als die gedragen wordt door mensen vanuit de (vroegere) tegenstanders. Een gezaghebbend republikein overtuigt zijn partijgenoten nu eenmaal gemakkelijker van het verlies van de presidentsverkiezing dan een democraat die victorie kraait. Als zelfs Shell in alternatieve energie gaat investeren of het VVD-programma voor versterking van sociale vangnetten en verhoging van het minimumloon pleit, ja dan is er iets aan de hand!

Gert Both

Een nieuwe website

Nu we het toch over verandering hebben: ook onze website is veranderd. En verbeterd! Dat hebben we niet helemaal zelf gedaan. De nieuwe vormgeving is ons aangereikt door de landelijke organisatie van GroenLinks. Logisch, want het is de bedoeling dat dezelfde huisstijl van onze partij overal in het land wordt toegepast, vanwege de herkenbaarheid. Wel hebben wij van de gelegenheid gebruik gemaakt op diverse punten de inhoud te actualiseren. Binnenkort hopen we deze actie af te ronden.

De website is geen statisch geheel. We publiceren voortdurend het laatste nieuws over ontwikkelingen in het gemeentebestuur en de bijdragen van GroenLinks daaraan. Ook op Facebook en Instagram zijn wij te vinden met actuele informatie. Onze partij maakt intensief gebruik van sociale media, en onze afdeling doet daar aan mee. Volg ons en blijf bij.

Website: <https://voorschoten.groenlinks.nl>

Facebook: <https://www.facebook.com/GroenLinksVoorschoten>

Instagram: <https://www.instagram.com/groenlinksvoorschoten>

The screenshot shows the homepage of the GroenLinks Voorschoten website. At the top, there is a navigation menu with 'STANDPUNTEN' and 'KOM IN ACTIE'. The main header features the 'GROENLINKS' logo and a 'DOE MEE' button. Below this is a large banner image of a group of people at a protest, with text overlay: 'VOOR EEN GROEN, SCHOON, SOCIAAL EN DEMOCRATISCH VOORSCHOTEN' and 'ONZE MENSEN'. To the right of the banner is a section titled 'DOE MEE IN VOORSCHOTEN' with a sub-header 'Wij ja meedoen met GroenLinks Voorschoten? Dat kan. Verandering komt van alle dingen die we doen. Groot én klein. Alleen samen kunnen we Ons dorp veranderen. Sluit je nu aan bij onze beweging. Want Voorschoten is wat wij er van maken. Doe mee in Voorschoten, lees hieronder meer over onze activiteiten.' and a button 'KOM IN ACTIE IN VOORSCHOTEN'. Below the banner is a section titled 'LAATSTE NIEUWS' with four news items:

- NEWS - DUURZAMHEID**
Kan het ook zonder verpakking?
Maandelijkse schrijft GroenLinks een column in de Voorschotense Kruis over duurzaamheid. De eerste column is van Paul T Lam en gaat over plastic verpakkingen.
- NEWS - GROEN**
Zicht op een oplossing voor Segaar-Arsenaal
In de commissievergadering van donderdag 19 november werd het voorstel voor de herontwikkeling van het Segaar-Arsenaal teramen besproken. GroenLinks NGL...
- NEWS - GEMEENTENEG**
Conny van der Krogt nieuw commissielid voor GroenLinks
Donderdag 13 november is Conny van der Krogt voor GroenLinks gelidsteeld als burgercommissielid in de Voorschotense gemeenteraad. GroenLinks is heel blij met...
- NEWS - MONUMENTEN**
Ambachts- en Baljuwhuis verdient een goed plan
De fractie van GroenLinks was eerder positief over de verkoop van het Ambachts- en Baljuwhuis, vanwege de zorgvuldige voorwaarden waaronder dit zou gebeuren...

Twitter: <https://www.twitter.com/GroenLinksV>

De ALV van GroenlinksVoorschoten op 25-11-2020 moest natuurlijk Coronaproof gehouden worden

Agenda

In verband met Corona zijn er op dit moment slechts twee activiteiten voor leden gepland. De datum volgt later.

	wel
februari	informatieavond gemeenteraadswerk
februari	ALV (waarschijnlijk digitaal)

Als je geen mails krijgt van GroenLinks Voorschoten

Als je geen mails van ons krijgt dan heb je misschien je mailadres niet opgegeven of er zit een fout in je vermelding in de landelijke administratie. Wij kunnen je niet bereiken via de mail.

Je kunt hier alleen zelf verandering in aanbrengen. Dat kun je doen via www.groenlinks.nl en dan inloggen via 'mijn groenlinks'. Daar kun je je mailadres controleren, veranderen en aangeven of je mails wilt ontvangen.

Als u liever de digitale versie van Impressie ontvangt

Als u liever de digitale versie van de Impressie ontvangt, laat het weten aan het redactieadres, dan komt u op de lijst met de mensen die hem digitaal(en daarmee in kleur) ontvangen.

Redactieadres: michiel@glvs.nl